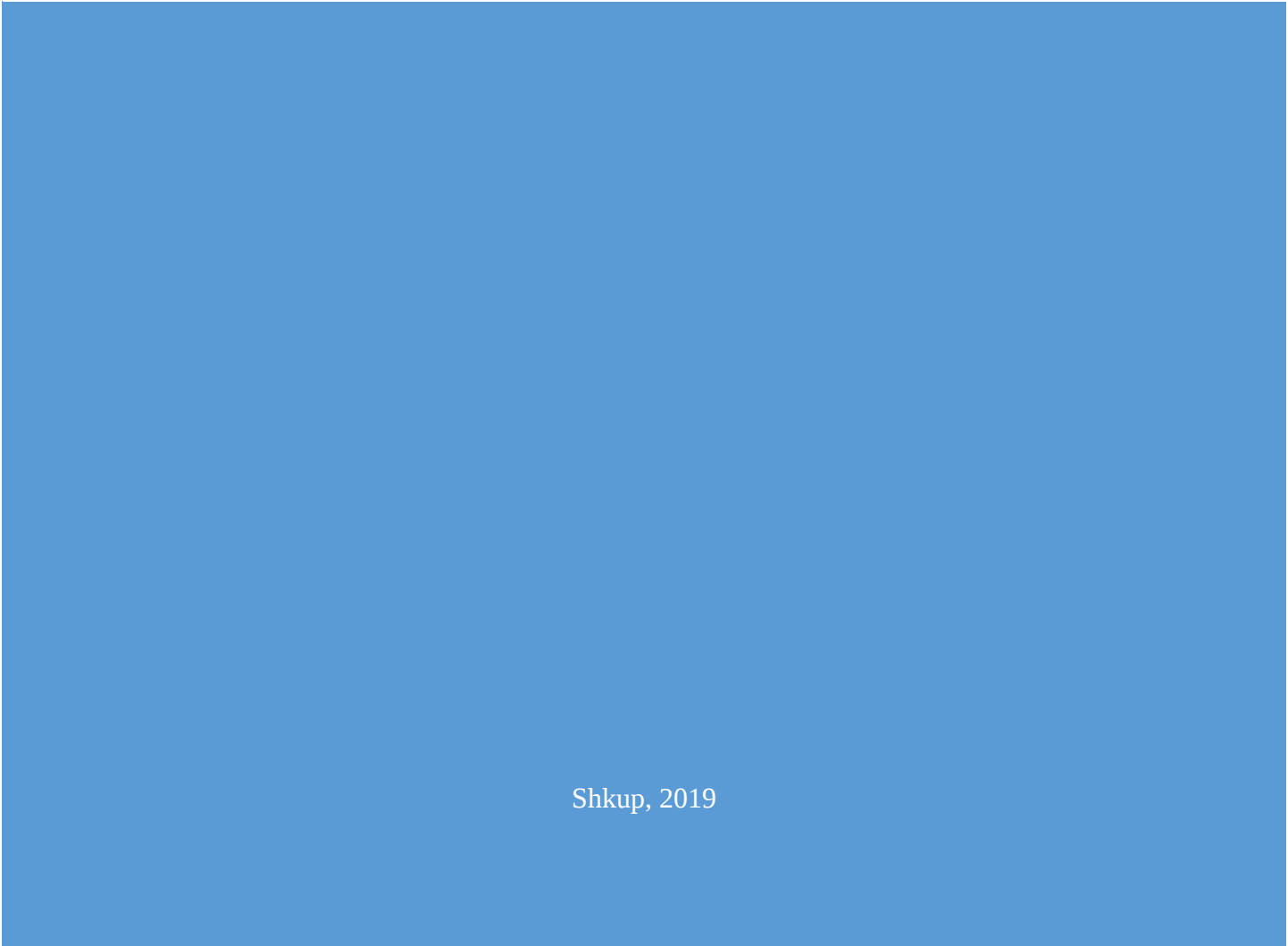

E DREJTA NDËRKOMBËTARE HUMANITARE PËR DËGJUESIT

Shkup, 2019

Autorë

d-r Vida PopovskaKoëiçka

d-r Biljana Karovska - Andonovska

d-r Zoran Jovanovski

Botues

Përmbajtja	
I. E DREJTA NDËRKOMBËTARE HUMANITARE	3
Cili është qëllimi kryesor i DNH?	Error! Bookmark not defined.
Cilat janë parimet elementare të DNH?	3
Burimet e DNH	4
Në cilat raste zbatohet DNH?	6
Cili është roli i Kryqit të Kuq dhe Gjysmëhënës së Kuqe në zbatimin e Konventave të Gjenevës? ...	7
III. PËRDORIMI I LEJUAR I FORCAVE LUFTARAKE SIPAS TË DREJTËS NDËRKOMBËTARE	7
Si dallohet konflikti i armatosur ndërkombëtar prej asaj jo ndërkombëtar?	9
Cilat janë anët e konfliktit të armatosur?	10
Cili është roli i fuqisë mbrojtëse?	11
Cilat mjete dhe metoda lejohen për të luftuar?	12
Çfarë kufizimesh dhe ndalimesh përcaktohen në lidhje me personat dhe objektet? .	Error! Bookmark not defined.
Metoda të lejueshme dhe të pa lejueshme për luftim	Error! Bookmark not defined.
III. PERSONA DHE OBJEKTE ME STATUS TË MBROJTJES	14
Persona të plagosur dhe të sëmurë	14
Personeli mjekësor, njësitë dhe transporte	Error! Bookmark not defined.
Si duhet të shënohen shërbimet shëndetësore?	Error! Bookmark not defined.
Mbrojtja e zëshënësve të luftës dhe gazetarëve	Error! Bookmark not defined.
Statusi mbrojtës i personelit fetar	Error! Bookmark not defined.
Cilët persona kanë statusin e të burgosurve të luftës?	Error! Bookmark not defined.
Trajtimi i ndaluar për të burgosurit e luftës	Error! Bookmark not defined.
Cilat kushte elementare duhet të sigurohen për të burgosurit e luftës?	20
IV. MBROJTJA E POPULLATËS CIVILE	21
Cilët persona kanë statusin e civilit?	Error! Bookmark not defined.
Si të mbrohen civilët nga pasojat e luftës?	Error! Bookmark not defined.
Kategori të posaçme të kategorive të cënueshme të civilëve	22
Si të mbrohen kategoritë e cënueshme të civilëve?	24
V. PËRGJEGJËSI PËR MOS RESPEKTIMIN E DNH	25
Në cilat raste shteti mund të thirret në përgjegjësi?	25
Kur mbajnë përgjegjësi individët për shkelje të DNH?	26
Përgjegjësi komanduese	Error! Bookmark not defined.

I. E DREJTA NDËRKOMBËTARE HUMANITARE

E Drejta Ndërkombëtare Humanitare (DNH) është një sistem rregullash që rregullojnë marrëdhëniet midis shteteve si palë ndërluftuese në rast lufte ose konflikti tjetër të armatosur. Rregullat që përbëjnë sistemin IHL zbatohen që nga fillimi i konfliktit të armatosur deri në fund të tij dhe për sa kohë që zgjasin pasojat e këtij konflikti të armatosur.

Cili është qëllimi kryesor i DNH?

Qëllimi kryesor i DNH është t'i bëjë konfliktet e armatosura sa më pak çnjerëzore që mundet duke parandaluar viktimat të tepërta, vuajtje njerëzore dhe shkatërrim material që nuk janë në funksion të arritjes së qëllimit ushtarak.

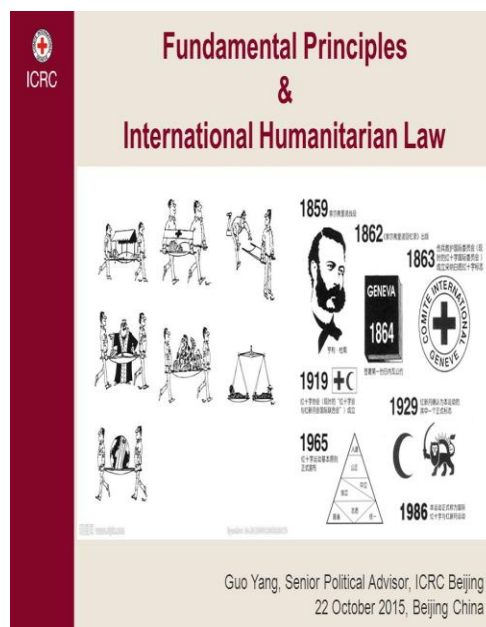
Me fjalë të tjera, qëllimi kryesor i DNH është të kufizojë aksidentet e shkaktuara nga një konflikt i armatosur dhe të lehtësojë pasojat e tij.

Ky dimension njerëzor i DNH mund të arrihet vetëm duke balancuar ndërmjet nevojave ushtarake dhe humanitare.

Cilat janë parimet elementare të DNH?

Të gjitha rregullat që përbëjnë sistemin DNH janë ndërthurur me katër parimet themelore vijuese që korrespondojnë me qëllimin themelor të DNH:

- **Parimet e humanitetit** - nënkupton respektimin e jetës dhe dinjitetit njerëzor, si dhe ndalimin e trajtimit çnjerëzor dhe të gjitha format e torturave. Njerëzimi si parim i detyron palët ndërluftuese të ndërmarrin veprime ushtarake për të bërë dallimin midis popullatës civile dhe pjesëtarëve të forcave të armatosura.
- **Parimet e nevojës ushtarake** - është një parim sipas të cilit palët ndërluftuese duhet të kenë lirinë në kryerjen e operacioneve ushtarake, si dhe në zgjedhjen dhe përdorimin e mjeteve dhe metodave të luftës, por vetëm në masën dhe në mënyrën e nevojshme për të arritur qëllimin ushtarak.
- **Parimi i proporcionalitetit** - ndalon përdorimin e mjeteve dhe metodave të luftës që shkaktojnë lëndime të tepërta ose vuajtje të panevojshme që nuk janë të përshtatshme për nevojën ushtarake. Parimi i proporcionalitetit i detyron palët ndërluftuese të përdorin vetëm mjetet dhe metodat e luftës që janë në funksion të qëllimit ushtarak.
- **Parimi i kufizimit** - është një parim sipas të cilit palët ndërluftuese nuk kanë një të drejtë të pakufizuar për të zgjedhur mjetet dhe metodat e luftës, d.m.th secila palë e një konflikti të armatosur ka një detyrim t'i përmbahet ndalimeve të përdorimit të mjeteve dhe metodave specifike të luftës.

Burime të DNH

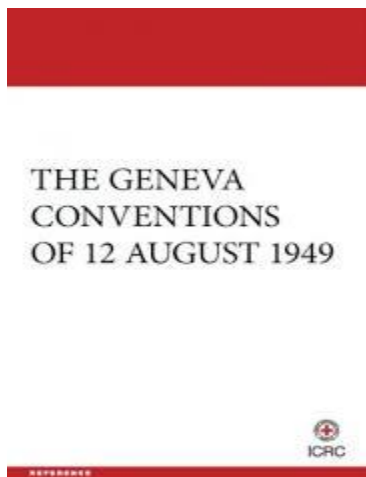
Katër konventat e miratuara në 1949 në Gjenevë, Zvicër, përbëjnë bazën legislative dhe burimet themelore të së drejtës ndërkombëtar humanitar.

I - Konventa për shtypjen e gjendjes së të plagosurve dhe të sëmurëve në forcat e armatosura në luftë.

II - Konventa për përmirësimin e statusit të të plagosurve, të sëmurëve dhe të anijeve të marinës.

III - Konventa për shtypjen e të burgosurve të luftës.

IV - Konventa për mbrojtjen e personave civilë në kohën e luftës.

Në bazë të Konventave të Gjenevës të vitit 1949, u shtuan tre protokolle shtesë, nga të cilët Protokollin I dhe Protokollin II u miratuan në 1977, dhe Protokollin III në 2005.

I Protokoll shtesë - për mbrojtjen e viktimave të konfliktit të armatosur ndërkombëtar.

II Protokoll shtesë - për mbrojtjen e viktimave të konfliktit jo të ndërkombëtar të armatosur.

III Protokoll shtesë - krijon një emblemë shtesë të Kristalit të Kuq (përveç emblemit të Kryqit të Kuq dhe Gjysmëhënës së Kuqe).

Pas miratimit të këtyre instrumenteve juridike themelore ndërkombëtare, bashkësia ndërkombëtare vazhdoi aktivitetin e saj legjislativ dhe miratoi një numër akte të tjera juridike, shumica e të cilave kanë të bëjnë me ndalimet e përdorimit të llojeve të caktuara të armëve. Në këtë kontekst,

instrumentet e mëposhtme ligjore janë veçanërisht të rëndësishme, të renditura në mënyrë kronologjike sipas vitit të sjelljes:

- Konventa për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore në konflikt të armatosur (1954);
- Deklarata e KB për Ndalimin e Përdorimit të Armëve Bërthamore dhe Termo-Bërthamore (1961);
- Traktati për Mos-Përhapjen e Armëve Bërthamore (1967);
- Konventa për ndalimin e zhvillimit, prodhimit dhe ruajtjes së armëve bakteriologjike (biologjike) dhe toksike dhe shkatërrimin e tyre (1972);
- Konventa për ndalimin e përdorimit të teknikave të modifikimit të mjedisit për qëllime ushtarake dhe armiqësie tjetër (1976);
- Konventa për ndalimin dhe kufizimin e përdorimit të armëve të caktuara konvencionale (1980) me Protokollin IV për ndalimin dhe kufizimin e armëve lazer;
- Konventa për ndalimin e zhvillimit, prodhimit, grumbullimit dhe përdorimit të armëve kimike dhe shkatërrimit të tyre (1993);
- Traktati mbi ndalimin e plotë bërthamor (1996);
- Konventa për Ndalimin e Përdorimit, Magazinimit, Prodhimit dhe Transmetimit të Minierave Anti-Personel dhe Shkatërrimit të tyre (1997).

Në cilat raste zbatohet DNH?

Shtetet nënshkruese të Konventave të Gjenevës, protokollet e tyre dhe instrumentet e tjera ligjore

moderne ndërkombëtare, kanë një detyrim në çdo situatë të konfliktit të armatosur ndërkombëtar ose konflikt të armatosur jo ndërkombëtar (kur bëhet fjalë për rregullat që vlejnë për konfliktin e armatosur që nuk ka karakter ndërkombëtar) të respektojnë rregullat e DNH, si dhe për të

siguruar respektimin e atyre rregullave nga organet e tyre dhe personat nën autoritetin e tyre.

Secili shtet duhet të respektojë rregullat e zakonshme të DNH dhe nuk mund të heqë qafe atë detyrim me pretekstin se nuk i pranon ato rregulla.

Cili është roli i Kryqit të Kuq dhe Gjysmëhënës së Kuqe në zbatimin e Konventave të Gjenevës?

Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq dhe Gjysmëhënës së Kuqe është promovuesi i DNH dhe mbrojtësi i Konventave të Gjenevës. Si një organizatë humanitare dhe e paanshme, ajo operon në të gjithë botën dhe ka arritur të ndërtojë një reputacion të madh ndërkombëtar. Mandati i kësaj organizate ndërkombëtare është siguruar nga bashkësia ndërkombëtare në përputhje me Konventat e Gjenevës dhe protokollet e tyre.

Brenda mandatit të besuar, roli kryesor i Komitetit Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq dhe Gjysmëhënës së Kuqe është të sigurojë ndihmë humanitare dhe të mbrojë jetën e atyre që janë në gërvishtjet e konfliktit ushtarak, por edhe në situata të tjera ku ndihma dhe kujdesi janë të nevojshme për të shpëtuar të jetës njerëzore dhe të mirave materiale. Kjo nevojë për ndihmë dhe kujdes është veçanërisht e theksuar në rastet e fatkeqësive natyrore dhe fatkeqësive të tjera natyrore ose situatave të tjera të rrezikshme të shkaktuara nga faktorët njerëzorë.

III. PËRDORIMI I LEJUAR I FORCAVE LUFTARAKE SIPAS TË DREJTËS NDËRKOMBËTARE

Me Urdhëresën me të cilën në vitin 1945 u themelua Organizata e Kombeve të Bashkuara (OKB), e ndaluar është lufta si mjet për zgjidhjen e kontesteve ndërmjet shteteve. Me këtë u krijua bazë për ndërtimin e rendit ndërkombëtar ku shtetet janë të obliguara të gjitha kontestet'i zgjidhin nëpërmjet paqes,

Со Повелбата со која во 1945 година беше основана Организацијата на обединетите нации (ООН), забранета е војната како средство за решавање на спорови помеѓу државите. Со тоа беше создадена основа за градење на меѓународен поредок во кој државите се обврзани сите спорови да ги решаваат по мирен пат, të përmbahen nga përdorimi i forcës ose kërcënimit të forcës kundër tërësisë territoriale dhe pavarësisë politike të një shteti tjetër. Në këtë mënyrë, e drejta e luftës (*ius ad bellum*) u zëvendësua me të drejtën kundër luftës (*ius contra bellum*).

Këshilli i Sigurimit i OKB-së është i autorizuar të përcaktojë ekzistencën e kërcënimeve për paqen në disa vende ose rajone, shqetësime paqeje ose akte agresioni dhe të marrë rekomandime ose të marrë vendime për zbatimin e masave të përshtatshme për të kapërcyer kërcënimet.

Masat mund të përfshijnë një shkëputje të plotë ose të pjesshme të marrëdhënieve ekonomike dhe hekurudhor, detar, ajër, postar, telegrafik, radiografik dhe mjete të tjera të komunikimit, si dhe tendosje të marrëdhënieve diplomatike. Kështu, u ndërtua një sistem i kontrollit të OKB mbi përdorimin e forcës ushtarake.

Sidoqoftë, nëse Këshilli i Sigurimit konsideron se këto masa janë të papërshtatshme ose, nëse provojnë se janë të papërshtatshme, mund të vendosin të ndërmarrin veprime me forcat ajrore, detare ose tokësore të nevojshme për mirëmbajtjen ose rivendosjen e paqes dhe sigurisë ndërkombëtare (Neni 42 i Urdhëresës së OKB). Me përjashtim të këtij rasti, përdorimi i forcës

ushtarake lejohet në rast të një sulmi të armatosur, ku Shteti i sulmuar ka një të drejtë të patjetërsueshme për vetëmbrojtje individuale ose kolektive kundër një shteti anëtar të OKB, derisa Këshilli i Sigurimit të marrë masa për të ruajtur paqen ndërkombëtare. dhe Siguria (neni 51 i Urdhëresës së OKB)

Si të dallohet konflikti i armatosur ndërkombëtar dhe jo ndërkombëtar?

Një konflikt i armatosur ndërkombëtar është një konflikt në të cilin forca ushtarake përdoret në një konflikt që ndodh midis dy ose më shumë shteteve.

Një konflikt i brendshëm i armatosur është një përplasje e grupeve kundërshtarë që zhvillohet në territorin e një shteti.

E drejta humanitare ndërkombëtare është plotësisht e zbatueshme në konfliktet e armatosura ndërkombëtare, ndërsa në konfliktet e armatosura të brendshme zbatohen vetëm disa rregulla të DNH.

Konfliktet e armatosura jo-ndërkombëtare (të brendshme) trajtohen në Konventat e Gjenevës të vitit 1949 përmes nenit 3 i cili është i zakonshëm për këto konventa. Dispozitat e këtij neni i referohen situatave të konfliktit ushtarak që nuk kanë një dimension ndërkombëtar. Protokolli II i vitit 1977 deri në Konventat e Gjenevës të vitit 1949 adreson gjithashtu mbrojtjen e viktimave të konfliktit të armatosur jo ndërkombëtar.

Konfliktet e armatosura të brendshme mund të klasifikohen si grusht shteti, kryengritje të armatosura ose kryengritje. Këto konflikte të armatosura mund të përshkallëzohen në konflikte në

shkallë të gjerë dhe shpesh quhen luftë civile. Sipas karakteristikave, lufta civile është një konflikt me aplikimin e dhunës më të fortë ushtarake dhe mobilizimin më të gjerë ushtarak të njerëzve në një vend.

Cilët janë palët në konfliktin e armatosur?

▪ Shteti si palë e një konflikti të armatosur

Një palë e një konflikti të armatosur ndërkombëtar konsiderohet secili shtet që merr pjesë në një konflikt të armatosur ndërkombëtar dhe që ka të drejta dhe detyrime me qëllim respektimin dhe zbatimin e DNH.

▪ Pushteti faktik si palë

Si palë në konfliktin e armatosur ndërkombëtar llogaritet edhe pushteti faktik i cili është i përbërë nga ana e lëvizjeve revolucionare dhe çlirimtare në territorin e vet apo jashtë kundër vendit okupues. Gjithashtu, lëvizjet revolucionare dhe çlirimtare konsiderohen palë në një konflikt të armatosur kur janë në një aleancë me një shtet tjetër ose një aleancë shtetesh.

▪ Pushtet faktik i organizuar si palë në konfliktin e armatosur të brendshëm

Në një konflikt të armatosur jo ndërkombëtar, qeveria e organizuar de fakto që drejton rebelët në një konflikt të brendshëm të armatosur ka një pozitë anësore në konflikt nëse e pranon kështu qeverinë kundër së cilës u ngritën rebelët ose nëse OKB e njeh një status të tillë.

▪ Organizata e kombeve të bashkuara (OKB)

OKB llogaritet si palë në konfliktin e armatosur kur ndërmerr masa të armatosura kolektive për shkak të ndalimit të agresionit dhe zbatimit të paqes. Të gjitha shtetet forcat e armatosura të të cilëve marrin kolektive të ndërmerr palë në armatosur.

pjesë në masat
cilat i
OKB, bëhet
konflikt të

Cili është roli i fuqisë mbrojtëse?

Termi forcë mbrojtëse nënkupton një shtet neutral ose një shtet tjetër që nuk është palë e një konflikti të armatosur, i cili u emërua nga njëra nga palët në konflikt të armatosur dhe u pranua nga forca kundërshtare si një forcë mbrojtëse, dhe i cili është i gatshëm për të kryer funksionin e një force mbrojtëse.

Një forcë mbrojtëse mund të jetë çdo shtet që nuk është i përfshirë në një konflikt të armatosur. Duke vepruar kështu, forca mbrojtëse nuk ka pse të jetë një shtet që është deklaruar dhe njohur si neutral. Sipas të ashtuquajturës Ligji i Gjenevës, forca mbrojtëse është e autorizuar të kryejë dy funksione kryesore:

- **Mbikqyrëse;**
- **Ndërmjetësuese (dhënia e të mirave dhe shërbimeve).**

Përmes ndërmjetësimit të forcës mbrojtëse, zbatimi i rregullave të së drejtës ushtarake lehtësohet nga palët në konfliktin e armatosur. Forca mbrojtëse ka të drejtë të kontaktojë personat e mbrojtur pa praninë e organeve nga shteti nën autoritetin e të cilit janë ata persona. Organet e forcës së mbrojtjes janë të autorizuar të kontrollojnë kushtet e jetesës së personave të mbrojtur që janë nën fuqinë e palës së kundërt në konfliktin e armatosur. Nëse vëren disa veprime të paligjshme ndaj personave të mbrojtur që janë nën mbrojtjen e tij, forca mbrojtëse është e detyruar të japë sugjerime të caktuara për përmirësimin e statusit të tyre. Forca e mbrojtjes së ndërmjetësimit gjithashtu ndihmon palët ndërluftuese në lidhjen e marrëveshjeve, siç janë: caktimi i një zone ose vendi të mbrojtur, armëpushimi, armëpushimi, shkëmbimi i të plagosurve, të sëmurëve dhe të robërve.

Cilat mjete dhe metoda të luftimit lejohen?

Për të siguruar respektimin dhe mbrojtjen e popullatës civile dhe objekteve civile, palët në konflikt duhet që çdo herë të bëjnë dallimin midis popullatës civile dhe luftëtarëve, midis objekteve civile dhe objekteve ushtarake dhe në përputhje me rrethanat drejtojnë operacionet e tyre ushtarake vetëm kundër objektet ushtarake (neni 48 i Protokollit I). Qëllimi i vetëm legjitim që shtetet duhet të përpiqen të arrijnë gjatë luftës është të dobësojnë forcat ushtarake të armikut. Prandaj, në përgjithësi, rregullat themelore për mjetet, metodat dhe qëllimet e luftës janë këto:

- ☐ **Mund të sulmohen vetëm objektiva ushtarakë;**
- ☐ **Sulmet ndaj objektivave ushtarake janë të ndaluara nëse efektet e pritshme incidentale mbi popullatën civile janë të tepërta;**
- ☐ **Kur një sulm mbi një objektiv ushtarak nuk pritet të ketë efekte të tepërta mbi popullatën civile, duhet të merren të gjitha masat paraprake të mundshme për të minimizuar ato efekte.**

Cilat kufizime dhe ndalime përcaktohen në lidhje me personat dhe objektet?

Në përputhje me rregullat themelore për mjetet, metodat dhe qëllimet e luftës, brenda DNH, ekzistojnë ndalime dhe kufizime në përdorimin e mjeteve dhe metodave të caktuara të luftës.

Ndalohet përdorimi i mjeteve të cilat shkaktojnë:

- ☐ **Efekt jo-diskriminues (jo selektues)**
- ☐ **Lëndime të tepërta dhe vuajtje të panevojshme**
- ☐ **Pasoja të gjera, serioze dhe afatgjata për mjedisin natyror**

Këto kufizime të përgjithshme nënkuptojnë që palët në një konflikt të armatosur nuk kanë një të drejtë të pakufizuar të zgjedhin mjetet dhe metodat me të cilat ata do të kryejnë operacione ushtarake.

Metodat e lejuara dhe të paligjshme të luftës

Metodat e lejuara për të luftuar janë:

Dinakëri ushtarake, mashtrime, dinakëri, shkathtësi, etj. të cilat synojnë të tejkalojnë anën e kundërt (kamuflimi, karremat, simulimi i operacioneve të rreme, transmetimi i dezinformatave, etj.).

Metodat e paligjshme të luftës janë:

Veprime të përsosura, tinëzare dhe të pabesë që përmbajnë një dozë pandershmërie, çnjerëzorie, pavlerësimi, egërsie, brutaliteti.

Në këtë kuptim, metodat e fitimit të besimit ose të abuzimit të vetëdijshëm të parimeve dhe rregullave të ligjit humanitar nuk lejohen (për shembull, fitimi i besimit në ofrimin e ndihmës për

një person të plagosur ose të sëmurë, abuzimin me shenjat, emblemat dhe simbolet e njohura ndërkombëtarisht). etj). Në veçanti, është e ndaluar të përdorni ose të keqpërdorni një shenjë që njeh shërbime shëndetësore, shenja dhe embleme të tjera të njohura, emblemën / flamurin e OKB, shtetet neutrale dhe shtetet jo-konfliktuale.

Uria dhe rraskapitja e popullatës si metodë e luftës nuk lejohet.

Nuk lejohet të lëshohet një urdhër që asnjë të mbijetuar të mos mbetet.

Metodat e ndaluara janë edhe **Vrasja (Atentati)** (sulmi kriminal në jetën e dikujt) dhe **Shantazhi** (çmimi për kokë).

III. PERSONA DHE OBJEKTE ME STATUS TË MBROJTUR

Persona të plagosur dhe të sëmurë

Personat e plagosur dhe të sëmurë kanë statusin e mbrojtjes me Konventën e Gjenevës për përmirësimin e pozitës së të plagosurve dhe të sëmurëve në konfliktet e armatosura. Dispozitat e kësaj konvente duhet të respektohen në rast lufte apo konflikt tjetër të armatosur, edhe kur njëra prej palëve nuk e pranon gjendjen e luftës.

Të plagosur dhe të sëmurë janë të gjithë personat që kanë nevojë për ndihmë mjekësore për shkak të dëmtimit ose sëmundjes, qoftë ushtarak apo civil dhe nëse marrin pjesë në një konflikt të armatosur.

Palët në konfliktin e armatosur kanë një detyrim, veçanërisht pas përfundimit të konfliktit, të ndërmarrin të gjitha masat me qëllim gjetjen dhe mbledhjen e të plagosurve dhe të sëmurëve, t'u sigurojnë atyre kujdesin e nevojshëm, t'i mbrojnë ata nga grabitjet dhe maltretimet, si dhe të gjejnë të vdekurit dhe parandalojnë plaçkitjen e tyre.

Të plagosurit dhe të sëmurët duhet të trajtohen njerëzisht nga çdo palë ndërluftuese, pa ndonjë diskriminim negativ. Ndalohet dëmtimi i jetës dhe personit të të plagosurve dhe të sëmurëve, është e ndaluar të vrisni ose shfarosni ata, t'i torturoni ata, të kryeni eksperimente biologjike, të mos arrini qëllimisht ndihmë mjekësore ose kujdes, dhe t'i ekspozoni ato në rreziqet e infeksionit.

Femrat duhet të trajtohen me respekt të veçantë për shkak të gjinisë së tyre.

Në lidhje me të ndjerin, palët në konflikt janë të detyruar para varrosjes ose kremrimit të të vdekurve, të sigurojnë një ekzaminim të kujdesshëm mjekësor të kufomave, në mënyrë që të përcaktohet vdekja dhe të përcaktohet identiteti i të ndjerit, si dhe të paraqesë një raport të duhur në lidhje me që.

Gjysma e pllakës së dyfishtë të identifikimit ose e tërë pllaka, nëse është një pllakë e zakonshme, duhet të mbetet në trupin e të ndjerit.

Secila palë në konflikt është e detyruar që, në kohën më të shkurtër të mundshme, të vendosë të gjitha të dhënat nga pala kundërshtare nën kontrollin e së cilës këta persona ranë, përmes të cilave mund të identifikohen personat e plagosur, të sëmurë dhe të vdekur.

Personeli mjekësor, njësitë dhe transporti

Personeli mjekësor, entet sanitare dhe njësitë sanitare kanë një status të mbrojtur në bazë të Konventave të Gjenevës. Personeli mjekësor është personeli ushtarak ose civil i angazhuar ekskluzivisht në gjetjen, mbledhjen, transportimin dhe kujdesin për të plagosurit dhe të sëmurët ose në parandalimin e sëmundjes.

Entet dhe njësitë sanitare janë objekte ushtarake ose civile dhe njësi të tjera që trajnohen dhe organizohen për të trajtuar dhe transportuar të plagosurit dhe të sëmurët, si dhe për të siguruar ndihmën e parë dhe parandalimin e sëmundjeve. Ato mund të jenë lehtësira fikse ose njësi të lëvizshme të organizuara si spitale të përkohshme ose të përhershme, institute, qendra të transfuzionit të gjakut ose llojet e tjera të objekteve.

Palët e një konflikti të armatosur kanë përherë detyrim të respektojnë dhe mbrojnë personelin mjekësor dhe pajisjet dhe njësitë mjekësore dhe të sigurojnë që ata janë vendosur siç duhet në mënyrë që të mos rrezikojnë ata.

Detyrimi i respektit dhe mbrojtjes vlen edhe për transportin e të plagosurve dhe të sëmurëve. Avionët mjekësorë të përdorur ekskluzivisht për evakuimin e të plagosurve dhe të sëmurëve ose për transferimin e personelit mjekësor dhe pajisjet mjekësore nuk duhet të sulmohen gjithashtu.

Në kohën e paqes, dhe veçanërisht pas shpërthimit të një konflikti të armatosur, palët në konflikt kanë për detyrë të organizojnë zonat dhe vendet e tyre mjekësore në atë mënyrë që të vendosin të plagosurit dhe të sëmurët jashtë mundësive të luftës.

Nëse personeli mjekësor bie nën kontrollin e palës tjetër, ata mund të ndalohen për aq kohë sa kërkojnë shëndetin, nevojat shpirtërore dhe numrin e të burgosurve të luftës. Duke vepruar kështu, këta personel nuk do të konsiderohen robër lufte dhe nuk do të jenë të detyruar të bëjnë ndonjë punë jashtë profesionit të tyre mjekësor.

Materiali i njësive mjekësore të lëvizshme që do të jenë nën kontrollin e palës së kundërt në konfliktin e armatosur, mbetet i destinuar për të plagosurit dhe të sëmurët. Ky material, si dhe hapësira në të cilën ruhet, nuk guxon të shkatërrohet ose të përdoret me qëllim për ndonjë qëllim tjetër. Në rast të një nevojë urgjente ushtarake, komandantët mund të përdorin objektet mjekësore, depot dhe furnizimet për qëllime të tjera vetëm nëse janë marrë masat e nevojshme për komoditetin e të plagosurve dhe të sëmurëve që trajtohen atje.

Si duhet të shënohen shërbimet shëndetësore?

Për t'i identifikuar ato, shërbimet shëndetësore ushtarake përdorin një nga shenjat e mëposhtme heraldike: një kryq i kuq në një fushë të bardhë; gjysmëhëna e kuqe në fushë të bardhë; luani i kuq dhe dielli i kuq në fushë të bardhë; ose kristal i kuq në një fushë të bardhë. Këto shenja duhet të tregojnë flamuj dhe shirita të bartur nga personeli mjekësor, si dhe të gjithë materialin në lidhje me shërbimin mjekësor.

Stafi mjekësor veshin një rrip në krahun e tyre të majtë. Kaseta është rezistente ndaj lagështirës, me një shenjë identifikimi dhe vulosur nga autoriteti ushtarak që lëshon kasetë. Përveç kësaj kasete, stafi mjekësor sjell me vete një kartë identiteti dhe një kartë identiteti të veçantë me një foto dhe nënshkrimin e mbajtësit.

Mbrojtja e reporterëve ushtarakë dhe gazetarëve

Gazetarët dhe gazetarët ushtarakë kanë një status të veçantë mbrojtjeje në lidhje me profesionin që ata kryejnë. Ata mund të jenë të angazhuar nga agjenci të ndryshme të lajmeve dhe institucione të tjera për monitorim dhe raportim të drejtpërdrejtë të konflikteve të armatosura ose misioneve të tjera të rrezikshme. Duke pasur parasysh mjedisin e rrezikut të sigurisë në vendet ku ata raportojnë, reporterët dhe gazetarët duhet të mbrohen, si dhe civilët.

Garancitë për mbrojtjen e tyre duhet të respektohen me kusht që gazetarët dhe gazetarët të mos ndërmarrin ndonjë veprim që nuk është në përputhje me statusin e një civili. Kjo do të thotë që ata në asnjë rast nuk duhet të marrin pjesë drejtpërdrejt në armiqësi në favor të ndonjë prej palëve ndërluftuese në konflikt.

Korrespondentët ushtarakë (zakonisht veshin uniforma me shenja të përshtatshme) dhe të akredituar për forcat e armatosura që i shoqërojnë ata kanë statusin e të burgosurve të luftës nëse bien nën sundimin e armikut.

Statusi i mbrojtur i stafit fetar

Personeli fetar nënkupton personat ushtarakë dhe civilë të angazhuar ekskluzivisht në shërbim priftëror, me qëllim që të sigurojnë kujdes shpirtëror për personat nën juridiksionin e tyre. Për t'i njohur dhe dalluar ato, priftërinjtë ushtarakë mbajnë një fjongo të bardhë me një emblema **të kryqit të kuq** ose një **gjysmëhënë të kuqe** rreth mëngës së tyre të majtë, në varësi të përkatësisë së tyre fetare.

Personeli fetar në forcat e armatosura të palëve ndërluftuese nuk konsiderohet luftëtar. Statusi dhe mbrojtja e tyre rregullohen nga Konventat e Gjenevës 1949 dhe Protokollat e tyre të vitit 1977. Statusi i mbrojtjes së stafit fetar ka të gjithë priftërinjtë të cilët:

- Janë vendosur në forcat e armatosura të shtetit (kapelanët);
- U bashkuan në njësitë policore ose në shkëputje të tjera të vullnetarëve që nuk bëjnë pjesë në forcat e rregullta të armatosura;
- Kryejnë shërbimin fetar në forcat e një lëvizjeje të organizuar të rezistencës kundër diplomacisë së huaj;
- Kryejnë një shërbim fetar për anëtarët e aviacionit civil dhe ekuipazhin e marinës tregtare;
- U shtohen njësi mjekësore (ushtarake dhe civile) ose transporti mjekësor (me tokë, ajër dhe ujë);
- Shërbejnë në organizatat e mbrojtjes civile në anën e një konflikti të armatosur;
- Shërbejnë për përfitimin e popullatës civile në territorin e okupuar.

Stafi fetar duhet të mbrohet dhe respektohet. Mbrojtja e tij zgjat për tërë kohëzgjatjen e konfliktit të armatosur, në çdo vend, në çdo rrethanë, madje edhe në rast se bie në duart e forcave të armatosura kundërshtare.

Cilët persona kanë statusin e një të burgosuri lufte?

Të burgosurit e luftës janë luftëtarë që kanë rënë në duart e armikut, që nga momenti kur janë kapur deri në çlirimin dhe riatdhësimin e tyre të fundit. Ata janë nën kontrollin e forcës së armikut, jo të individëve ose njësive ushtarake që i kapën ata.

Të burgosurit e luftës në asnjë rast nuk mund të heqin dorë, tërësisht ose pjesërisht, nga të drejtat e garantuara për to nga Konventa e Gjenevës për Trajtimin e të Burgosurve të Luftës.

Statusi i të burgosurit të luftës nuk njihet për:

- Shtetas vendor i burgosur i cili ka shërbyer në forat e armatosura të armikut;
- spiunë;
- mercenarë;
- civilë (përveç në raste të posaçme, kur civilit i njihet statusi i luftëtarit).

Trajtimi i ndaluar i të burgosurve të luftës

Palët ndërluftuese duhet t'i trajtojnë robërit me burrëri në të gjitha rrethanat.

Në lidhje me personat e kapur, është e ndaluar të kryhet:

- Dhuna ndaj grave, dhuna ndaj shëndetit, mirëqenia fizike ose mendore, veçanërisht vrasja, torturimi i çdo lloji (fizik ose mendor), ndëshkimi trupor dhe gjymtimi;
- Përdorimi i fyerjes për dinjitetin njerëzor, trajtimi poshtërues ose poshtërues, prostitucioni i detyruar dhe çdo formë tjetër e sulmit të pavendosur;
- Marrja e pengjeve;
- Dënime kolektive;
- Kërcënime për kryerjen e veprimeve të caktuara.

Cilat kushte elementare duhet të sigurohen për të burgosurit e luftës?

Të burgosurit e luftës duhet të vendosen në vende jashtë zonave të rrezikshme luftarake. Kur situata ushtarake lejon, ato duhet të shënohen me shkronjat PG (frëngjisht: Prisonniers de Guerre) ose PW (Prisoners of War of English).

Palët ndërluftuese që mbajnë robërit e luftës duhet të informojnë njëri-tjetrin, përmes forcave të mbrojtjes, për vendndodhjen gjeografike të kampeve, në mënyrë që të sigurojnë mbrojtjen e atyre kampeve nga sulmet.

Vendqëndrimet e robërve duhet të pajisen me strehëzat e nevojshme kundër bombardimeve ajrore dhe rreziqeve të tjera ushtarake, në të njëjtën mënyrë dhe në të njëjtën masë si vendbanimet lokale të popullatës civile.

Palët ndërluftuese nën kontrollin e të cilëve mbahen robërit e luftës kanë detyrimin, për sa i lejojnë kushtet, të grupojnë të burgosurit në kampe ose pjesë të kampeve, sipas kombësisë (shtetësisë), gjuhës dhe zakonit të tyre.

Akomodimi duhet të jetë në ndërtesa që janë në tokë të ngurtë dhe që janë plotësisht higjienike. Kushtet e akomodimit, veçanërisht për sa i përket izolimit të lagështirës, sigurimit të ngrohjes dhe ndriçimit në ambientet, pajisjet, kompletimin e ambienteve dhe dhomave të ngrënies, mbrojtjen nga zjarri, etj., Duhet të jenë të njëjta me kushtet e akomodimit të parashikuara për forcat e armatosura të vendosura në atë Rajon. Këto kushte duhet të korrespondojnë me zakonet dhe zakonet e të burgosurve të luftës dhe në asnjë rast nuk duhet të jenë të dëmshëm për shëndetin. Veshja e të burgosurve duhet të jetë e përshtatshme për klimën lokale dhe kushtet e punës. Ata kanë të drejtë të veshin së pari uniformat e tyre.

Të ushqyerit e robërve, sipas sasisë dhe cilësisë, duhet të sigurojë shëndet të mirë. Për sa i përket higjenës, dhe për të parandaluar përhapjen e sëmundjeve infektive, të gjitha masat higjienike duhet të merren rregullisht për të kapurit. Të burgosurit duhet të pajisen me ujë të mjaftueshëm dhe artikuj të higjenës personale, si dhe për lavanderitë që ata mbajnë.

IV. MBROJTJA E POPULLATËS CIVILE

Cilët persona kanë statusin e një civili?

Civilët janë njerëz që nuk kanë statusin e luftëtarëve dhe që nuk marrin pjesë direkt në armiqësi.

Një person i cili, megjithëse me rroba civile, ende merr pjesë vullnetarisht në rezistencën e armatosur kundër një sulmuesi, nuk do të konsiderohet civil, në kushte kur popullsia civile në territorin akoma të pashfrytëzuar nuk kishte kohë të organizohej si një forcë e rregullt e armatosur dhe me kusht që personi të hapte hapur armë. dhe respektoni ligjin dhe zakonet luftarake.

Si të mbrohen civilët nga pasojat e luftës?

Në kohën e konfliktit ushtarak, civilët kanë një status të mbrojtur, të garantuar kryesisht nga Konventa e Gjenevës për Mbrojtjen e civilëve gjatë Luftës së 1949, si dhe nga instrumente të tjera të rëndësishme ndërkombëtare. Statusi i mbrojtur i civilëve gjatë luftës detyron palët ndërluftuese të respektojnë jetën dhe dinjitetin e tyre. Normat imperative që mbrojnë popullsinë civile përcaktohen në favor të të gjithë civilëve që janë në territorin e palëve ndërluftuese në një konflikt të armatosur ndërkombëtar.

Palët ndërluftuese janë të detyruara të bëjnë dallimin midis luftëtarëve dhe civilëve, si dhe midis objekteve civile dhe ushtarake, kur kryejnë operacione ushtarake.

Respektimi i këtij detyrimi duhet të sigurojë mbrojtjen e jetës dhe shëndetit të civilëve, si dhe shtëpitë e tyre dhe të mirat e tjera materiale shkatërrimi i të cilave nuk është në funksion të arritjes së qëllimeve ushtarake.

Kategori posaçërisht të mjeruara të personave civilë

Konventat e Gjenevës përmbajnë dispozita të posaçme për mbrojtjen e veçantë të disa kategorive të cënueshme të civilëve, të cilëve u garantohej mbrojtje e veçantë. Në këtë drejtim, gratë dhe fëmijët kanë një status të veçantë si pjesë e popullatës civile.

▪ Mbrojtja e grave

Gratë që, si pjesë e popullatës civile, nuk marrin pjesë aktive në armiqësi, u garantohej mbrojtje sipas Konventës së Gjenevës për Mbrojtjen e Personave Civile në Kohën e Luftës dhe Protokollin Shtesë I.

Përveç mbrojtjes së përgjithshme për civilët, në lidhje me gratë DNH merr parasysh faktin se ato janë veçanërisht të prekshme, veçanërisht në situata të caktuara, dhe në këtë drejtim u jep atyre një trajtim të veçantë kur gratë duhet të trajtohen si i përshtatet gjinisë së tyre. Gratë janë të garantuara që do të mbrohen posaçërisht nga çdo sulm ndaj nderit të tyre, veçanërisht mbrojtja nga përdhunimi, prostitucioni i detyruar ose ndonjë sulm tjetër i pavendosur për nder të tyre. Dispozita të posaçme janë caktuar gjithashtu për mbrojtjen nga efektet e luftës ndaj grave shtatzëna, maternitetet dhe nënat e fëmijëve të vegjël. Këto dispozita përcaktojnë se gjatë okupimit trajtimi i veçantë i nevojshëm në këto situata specifike nuk duhet të pengohet nga forca okupuese. Nëpërmjet këtyre rregullave, DNH kërkon të mbrojë integritetin personal dhe seksual të grave dhe të sigurojë që vëmendja t'i kushtohet kategorive veçanërisht të cënueshme të grave (gratë shtatzëna dhe lehona), duke parandaluar palët ndërhyrëse të diskreditojnë gratë që i përkasin anës armiqësore.

Sa i përket grave luftëtare, DNH garanton mbrojtje të përgjithshme të barabartë me mbrojtjen e burrave. Nëse bien në duart e armikut, gratë që marrin pjesë aktive në luftime kanë të njëjtën të drejtë mbrojtjeje si burrat. Ky parim është përfshirë në një numër dispozitash në lidhje me kushtet e paraburgimit të grave. DNH gjithashtu mbron gratë nëse ato janë të dëmtuara, të sëmura ose të transportuara me anije. Si e tillë, gratë duhet të trajtohen njësoj si burrat dhe nuk mund të diskriminohen në bazë të gjinisë së tyre.

▪ **Mbrojtja e fëmijëve**

Për shkak të cenueshmërisë së tyre, fëmijët janë një kategori e mbrojtur posaçërisht e civilëve. Fëmijët janë një kategori veçanërisht e prekshme duke pasur parasysh faktin se çdo konflikt i armatosur lë shumë fëmijë jetimë ose të ndarë me forcë nga familjet e tyre. Gjithashtu, në kohë lufte, shumë fëmijë kanë mbetur pa kushte themelore të jetesës dhe arsimimit.

DNH përmban rregulla specifike që synojnë mbrojtjen e fëmijëve nga efektet e konfliktit ushtarak, nga çdo formë e sulmit të pavendosur ose nga ndonjë rrezik tjetër që vjen nga rrethanat e përgjithshme të një situatë ushtarake.

Qëllimi i këtyre rregullave është, ndër të tjera, për të parandaluar fëmijët të marrin pjesë në armiqësi. Në këtë drejtim, ekziston një detyrim për palët ndërluftuese të mos rekrutojnë fëmijë nën moshën 15 vjeç në forcat e tyre të armatosura dhe një detyrim për të siguruar që fëmijët të mos marrin pjesë direkt në armiqësitë.

▪ **Mbrojtja e të ikurve dhe personave të zhvendosur brenda vendit**

Të ikurit dhe personat e zhvendosur brenda vendit janë një kategori e mbrojtur nga ligji humanitar dhe ligji për të drejtat e njeriut, dhe personat e zhvendosur brenda vendit nga ligji kombëtar i vendit të tyre.

Garancitë për të drejtat e njeriut kanë të bëjnë kryesisht me qasjen në ndihmë adekuate që do t'u ofrohet këtyre personave nga organizatat humanitare dhe personeli mjekësor.

Si të mbrohen kategoritë e mjeruara të civilëve?

Për sa i përket mbrojtjes së fëmijëve, aktivitetet e organizatave humanitare, veçanërisht Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq dhe Gjysmëhënës së Kuqe, kanë për qëllim kategori veçanërisht të cenueshme të fëmijëve, veçanërisht fëmijët që kanë humbur prindërit e tyre, fëmijët që janë ndarë nga prindërit e tyre ose të tyre. të afërmit. Këta janë fëmijë që kanë mbetur praktikisht të shoqëruar ose fëmijë që janë ndaluar me prindërit e tyre. Përpjekjet për t'i ndihmuar ata të lëvizin drejt gjetjes dhe ribashkimit të prindërve dhe fëmijëve të ndarë, nëse është e mundur, ose ribashkimi i fëmijëve me të afërmit e tjerë.

Në lidhje me refugjatët dhe personat e zhvendosur brenda vendit, DNH i detyron palët ndërluftuese jo vetëm që të krijojnë kushte që këta persona të kenë akses në ndihmë dhe ushqim, ujë ose ilaç, por edhe të ndërmarrin masa të duhura për të regjistruar qytetarët e cenueshëm dhe të marrin masa me e cila do të parandalojë zhdukjen e tyre.

Palët në konflikt nuk duhet të parandalojnë hyrjen e automjeteve mjekësore dhe personelit të cilëve u kërkohet të ofrojnë ilaçe, ushqim ose ujë për popullatën civile ose të ofrojnë ndihmën e nevojshme mjekësore.

V. PËRGJEGJSËI PËR MOSRESPEKTIMIN E DNH

Mosrespektimi i Konventave të Gjenevës, protokolleve të tyre dhe instrumenteve të tjera ndërkombëtare detyruese që përbëjnë bazën legislative të DNH përfshin përgjegjësi për shtetet dhe individët. Në drejtim të gjetjes së përgjegjësisë për mosrespektimin e DNH, si dhe në drejtim të ngritjes së akuzave ndaj individëve, shteti i prekur ka përgjegjësinë kryesore. Në këtë kuptim, drejtësia ndërkombëtare mund të plotësojë ato përpjekje vetëm kur shtetet nuk janë të gatshëm ose të paaftë për të hetuar dhe ndjekur penalisht autorët e shkeljeve të rregullave të DNH.

Në cilat raste shteti mund të thirret në përgjegjësi?

Kur shteti nuk zbaton rregullat e DNH, ai mund të mbahet përgjegjës i cili mund të jetë:

- **Përgjegjësi politike**
- **Përgjegjësi për dëmin e shkaktuar**

Sanksionet e marra në rast të një përgjegjësie të vendosur politike të një shteti përbëhen nga bllokada politike ose diplomatike të shprehura përmes përjashtimit ose refuzimit të anëtarësimit të këtij shteti në një organizatë të veçantë ndërkombëtare, shkëputjes së marrëdhënieve diplomatike ose dënimit publik nga organet e një organizate ndërkombëtare. Vendi gjithashtu mund të sanksionohet përmes bllokadave ekonomike të shprehura përmes embargo-s së importit, anulimit të eksportit ose sanksioneve të ngjashme. Sanksionet kanë për qëllim të detyrojnë shtetin të kërkojë falje publike për një shkelje ndërkombëtare të kryer, të tërhiqet nga territori i okupuar, të korrë përfitimet e agresionit, të marrë disa masa administrative dhe veçanërisht masa ndëshkuese ndaj atyre që janë nën kontrollin e tyre që kanë vepruar ndryshe. normat e drejtës ndërkombëtare. Në rast të përgjegjësisë politike të shtetit dhe nëse vlerësohet si mënyrë e domosdoshme e veprimit, me vendim të Këshillit të Sigurimit të OKB, forca ushtarake mund të përdoret kundër shtetit nëse është e nevojshme për të ruajtur ose rivendosur paqen në një rajon të caktuar.

Në rast të përgjegjësisë së vendosur për dëmin e shkaktuar nga veprimet ushtarake, shteti që shkaktoi dëmin duke shkelur rregullat e DNH, do të jetë i detyruar të kompensojë. Për ekzistimin

e përgjegjësisë ndërkombëtare të shtetit për dëmin e shkaktuar, është e nevojshme që në mënyrë kumulative të plotësohen kushtet e mëposhtme:

- Janë shkelur rregullat e DNH me kryerjen apo ndërmarrjen e ndonjë veprimi i cili është dashur të ndërmerret;
- Ka ndodhur dëm material apo jomaterial;
- Ekziston kauzë mes
- Ekziston një kauzalitet midis veprimit të paligjshëm dhe dëmit të shkaktuar;
- Ekziston një lidhje funksionale midis veprimit të paligjshëm të kryesit dhe kryerjes së shërbimit të tij.

Paligjshmëria mund të përjashtohet vetëm nëse vërtetohet se akti është marrë si kundërvlerësim i lejueshëm (revizion), në ushtrimin e së drejtës për vetëmbrojtje ose nëse dëmtimi i pronës ka ndodhur për shkak të nevojave ushtarake absolutisht të nevojshme ose për shkak të keqpërdorimit të pasurisë si pre (armë dhe ushtri të tjera fondet). Duke vepruar kështu, shteti mund të jetë përgjegjës për dëme materiale (pronë) ose dëme jo materiale (dhimbje, vuajtje, frikë, etj). Në të dy rastet, kompensimi mund të kërkohej, i shprehur në një shumë të caktuar. Përgjegjësia mund të përjashtohet ose zvogëlohet nëse dëmi është tërësisht ose pjesërisht rezultat i forcës madhore, veprimit të shtetit të dëmtuar ose të një shteti të tretë.

Kur pasojat mbajnë përgjegjësi për shkeljen e DNH?

Individët (personat fizik) mbajnë përgjegjësi penale për mos respektimin e rregullave të DNH. Shtetet janë të detyruara në procedurat penale të ndjekin çdo person që dyshohet se ka kryer një shkelje serioze të Konventave të Gjenevës dhe instrumenteve të tjera të rëndësishme ndërkombëtare, ose ta ekstradojë atë person në një shtet tjetër për procedime penale. Shtetet nënshkruese të Konventave të Gjenevës dhe Protokolleve marrin përsipër, në situata shkeljeje serioze të këtyre instrumenteve ndërkombëtare, të veprojnë, së bashku ose individualisht, në bashkëpunim me Kombet e Bashkuara dhe në përputhje me Urdhëresën e Kombeve të Bashkuara.

Shtetet janë të detyruara në legjislacionin e tyre kombëtar të identifikojnë krimet që shkelin rregullat e DNH dhe të vendosin sanksione ndaj autorëve të tyre. Sipas parimit të juridiksionit universal, përgjegjësia duhet të bartë nga çdo person që ka shkelur rregullat e DNH, pavarësisht

nga kombësia e tij ose vendi ku është kryer krimi. Lëndimet më të rënda të DNH klasifikohen si krime lufte.

Përdorimi i torturave, trajtimi çnjerëzor, duke shkaktuar vuajtje të mëdha, vrasje me dashje ose plagosje të rëndë të një personi të mbrojtur si ushtar civil, i plagosur ose i sëmurë armik, robër lufte, dëbim i civilëve, përdorim i armëve të ndaluara ose metodave të paligjshme konsiderohen krime lufte, përdorimi i pahijshëm i stemës së Kryqit të Kuq ose Gjysmëhënës së Kuqe ose shenjave tjera mbrojtëse.

Përgjegjësia e komandës

Përgjegjësia komanduese varet nga oficerët ushtarakë që urdhërojnë, ndihmojnë, kryejnë ose parandalojnë veprime që shkaktojnë lëndime të DNH.

Komandantët duhet të përmbahen nga marrja e vendimeve për sulme që mund të sjellin viktima dhe dëme në civilë ose dëmtim të ndërtesave civile, të cilat do të ishin disproporcionale të mëdha për sa i përket avantazhit të synuar ushtarak.

Në përputhje me parimet themelore të DNH, kur planifikojnë dhe kryejnë operacione ushtarake, komandantët nuk duhet të marrin parasysht vetëm përfitimin e pritur ushtarak, duke lënë pas dore popullsinë civile, si dhe statusin e kategorive të tjera të mbrojtura.

Eprorët ushtarak janë të obliguar:

- ☐ Të lëshojë urdhra që nuk janë në kundërshtim me parimet themelore të DNH;
- ☐ Të zbatojë rregullat e DNH në njësitë e tyre në trajnimin e rregullt ushtarak dhe gjatë kryerjes së operacioneve luftarake;
- ☐ Të kërkojnë ndihmën e nevojshme nga oficerët dhe nga këshilltarët juridik;

- ❑ Të ndërmarrin të gjitha masat e nevojshme për të parandaluar përgatitjen ose kryerjen e krimeve nga vartësit dhe personat nën kontrollin e tyre.**

Me fjalë të tjera, në një situatë kur një zgjedhje e sulmit midis disa objekteve ushtarake është e mundur, ku do të fitohej një avantazh i ngjashëm ushtarak, komandanti duhet të vendosë të sulmojë një objekt ose një objektiv tjetër ushtarak, sulmi i të cilit pritet të përbëjë rrezikun më të vogël për jetën e civilë dhe objekte civile ose persona dhe objekte të tjera të mbrojtura posaçërisht. Përndryshe, komandanti do të mbajë përgjegjësi penale individuale.

Një komandant ushtarak është përgjegjës penalisht për dëmtimet e MHP të bëra nga forcat nën komandën e tij nëse:

- **E ka ditur ose duhej ta dinte që ata kishin kryer ose do të kryenin një krim;**
- **Nuk ka arritur të merr të gjitha masat e nevojshme dhe të mundshme për të parandaluar dëmtimet e IHL.**

Komandantët janë gjithashtu përgjegjës për krimet e kryera nga formacionet paramilitare, për shkak të mos marrjes së masave të nevojshme në fushën e përgjegjësisë së tyre. Përgjegjësia e komandës shtrihet nga komandantët e njësive themelore taktike deri tek kryekomandanti i forcave të armatosura.

Të veprosh me urdhër të një plakut të lartë nuk është një bazë për pushim nga puna, por mund të jetë një rrethanë lehtësuese.

Përgjegjësia e rreptë e komandës sigurohet në mënyrë që komandantët të veprojnë ushtarakisht profesionalisht, në mënyrë korrekte dhe në përputhje me parimet themelore të DNH.

Gjykata Penale Ndërkombëtare

Gjykata Ndërkombëtare Penale (ICC), e themeluar si një gjykatë e përhershme për ndjekjen e procedurave penale për kryerjen e krimeve të luftës, krimeve kundër njerëzimit dhe akteve të genocidit, u krijua në 1998 në një Konferencë Diplomatike në Romë. Juridiksioni i Gjykatës Penale Ndërkombëtare nuk është as i kufizuar hapësinor, as përkohësisht. Selia e kësaj Gjykate është në Hagë, Hollandë.

Gjykata vepron në rastet kur gjykatat nacionale në shtetin përkatës nuk funksionojnë me efikasitet sa i përket ndjekjes së procedurave penale në situata kur ekzistojnë dyshime të arsyeshme për shkelje të DNH dhe krime lufte ose gjenocid të kryer nga shtetas të këtij shteti.

Gjykata Penale Ndërkombëtare gjithashtu mund të veprojë nëse procedurat para një gjykate kombëtare nuk i mbulojnë të gjitha veprat penale të kryera në shkelje të DNH, kur është shqiptuar një dënim i cili nuk është në përpjesëtim me peshën e veprës penale ose kur veprimet e të pandehurit janë cilësuar në një formë më të lehtë të një krimi. Sidoqoftë, juridiksioni i kësaj gjykate shtrihet vetëm në shtetet që kanë ratifikuar Statutin e Gjykatës Penale Ndërkombëtare. Shtetet e tjera mund të pranojnë juridiksionin e kësaj gjykate në një deklaratë në lidhje me çështje specifike.